

Betygssättning genom prövning efter lovskola

En tematisk tillsyn av arbetet på 29 grundskolor

Redovisning av regeringsuppdrag att granska genomförandet av prövning och betygssättning efter lovskola i grundskolans årskurs 9

Diarienummer: 2025:2308

Beskrivning av regeringsuppdraget

Granskning av betygssättning genom prövning efter lovskola

Skolinspektionen ska granska genomförandet av prövning och betygssättning efter lovskola i grundskolans årskurs 9.

Myndigheten ska redovisa sina erfarenheter och slutsatser från granskningen till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 7 maj 2026.

Citera gärna Skolinspektionens rapporter, men kom ihåg att uppge källa: Skolinspektionen, rapportens namn och år.

Skolinspektionen, tematisk tillsyn

Diarienummer: 2025:2308

ISBN: 978-91-990734-9-1

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Minst en brist har konstaterats på 23 av 29 skolenheter i tillsynen	5
Majoriteten av de brister som har konstaterats rör dokumentationen av betyg i betygskatalogen.....	5
Brister har också påtalats avseende sammantagen bedömning av elevens kunskaper efter provning.....	6
Även om elever uppnår behörighet till gymnasieskolan får de inte alltid delta i den slutliga gymnasieantagningen.....	6
Skolinspektionens erfarenheter och slutsatser efter tillsynen.....	6
Inledning	8
Om regeringsuppdraget att granska genomförandet av provning och betygssättning efter lovskola i grundskolans årskurs 9.....	9
Regeringsuppdraget besvaras genom en tematisk tillsyn	9
Tillsynens avgränsningar.....	9
Tillsynens urval och genomförande	10
Rättslig reglering.....	10
Vad tidigare studier och tillsyn visat om provning efter lovskola.....	13
Lovskolan har undersökts men det finns inte en fullständig bild av deltagande och resultat.....	13
Det finns risk att provningen inte ger underlag för en sammantagen bedömning utifrån hela ämnet	14
Det här visar tillsynen	15
Uppgifter om antal elever, provningar och betyg från de 29 skolenheterna i tillsynen.....	15
På 23 av 29 skolenheter har Skolinspektionen konstaterat minst en brist.....	16
Erbjudande om provning efter lovskola	16
Beslut om betyg efter provning.....	17
Sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet	17
Den sammantagna bedömningen har inte skett i förhållande till samtliga delar av ämnets betygskriterier eller hela betygsskalan.....	17
På två skolenheter har det funnits brister avseende sammantagen bedömning i flera ämnen.....	18
Betygskatalog och slutbetyg.....	19
Betygskatalogen innehåller inte alla uppgifter enligt föreskrifterna	19
På samtliga skolenheter som anordnar central lovskola finns brister inom bedömningsgrunden.....	19
Andra iakttagelser från tillsynen.....	22

Hög andel behöriga lärare, hög lärartäthet och tillgång till extra personal är vanligt förekommande	22
Fokus på ett ämne och undervisning i ett mindre sammanhang lyfts som positivt med lovskolan.....	23
Elever som uppnår behörighet genom prövning kan inte alltid delta i den slutliga gymnasieantagningen.....	23
Olika utmaningar lyfts kopplat till organiseringen av lovskolan och genomförandet av prövningar.....	24
Lärare och rektorer möter ibland olika tolkningar av vad som gäller för närvaro och prövning under lovskolan	25
Avslutande kommentar	26
Upparbetad kunskap och erfarenhet kan ha påverkat arbetet med prövning och betygssättning positivt	26
Lärarna ges ofta ett stort ansvar för uttolkningen av hur betygssättning genom prövning ska gå till	26
Brister avseende betygskatalog är återkommande och i vissa fall omfattande.....	27
De elever som uppnår behörighet genom prövning efter lovskola behöver inkluderas i den slutliga antagningen till gymnasieskolan.....	28
Referenslista.....	30
Bilagor	31
Bilaga 1. Metod och urval.....	32
Urval.....	32
Genomförande.....	32
Bilaga 2. Skolenheter i tillsynen.....	34
Bilaga 3. Referenspersoner.....	35

Sammanfattning

Elever som har avslutat årskurs 9 utan att ha uppnått behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan ska av huvudmannen erbjudas att delta i lovskola. Om eleven väljer att delta ska eleven också erbjudas att genomgå provning för betyg, i syfte att kunna uppnå behörighet till ett nationellt program. Denna tematiska tillsyn visar att det finns brister i arbetet med provning och dokumentation av elevers betyg efter provning, men också att huvudmän och rektorer prioriterar att organisera lovskolan med legitimerade och behöriga lärare.

I regleringsbrevet för år 2025 fick Skolinspektionen i uppdrag att granska genomförandet av provning och betygssättning efter lovskola i grundskolans årskurs 9 och att redovisa sina erfarenheter och slutsatser från granskningen. För att besvara uppdraget har Skolinspektionen genomfört en tematisk tillsyn som omfattat 29 skolenheter som anordnat lovskola för elever i årskurs 9 i juni 2025.

I denna rapport som är myndighetens svar på uppdraget redovisas resultat och andra iakttagelser från den tematiska tillsynen samt myndighetens erfarenheter och slutsatser. De resultat och iakttagelser som beskrivs i rapporten avser inte att ge en nationell bild av förhållandena avseende lovskola eller betygssättning genom provning utan avser de 29 skolenheter som omfattats av tillsynen.

Minst en brist har konstaterats på 23 av 29 skolenheter i tillsynen

Sammantaget visar tillsynen att det finns brister i arbetet med betygssättning genom provning efter lovskola på 23 av de 29 skolenheter som ingått i tillsynen. De brister som har konstaterats rör i huvudsak två av de fyra områden som har bedömts i tillsynen.

Majoriteten av de brister som har konstaterats rör dokumentationen av betyg i betygskatalogen

På sammanlagt 20 av 29 skolenheter har Skolinspektionen konstaterat brister kopplade till antingen dokumentationen av elevernas betyg i efter provning i betygskatalogen, till utfärdandet av nya slutbetyg efter provning eller båda delarna. När det gäller dokumentationen av betygen i betygskatalogen finns det en variation i hur omfattande bristerna är. I flera fall rör det sig om enstaka felaktigheter i förhållande till Skolverkets föreskrifter om betygskatalog, men det förekommer också att det saknas

uppgifter som krävs för att kunna avgöra om elevernas betyg dokumenterats i rätt betygskatalog.

Brister har också påtalats avseende sammantagen bedömning av elevens kunskaper efter provning

Vid sammanlagt tio skolenheter har Skolinspektionen funnit brister gällande sammantagen bedömning av elevens kunskaper efter provning. Bristerna har då handlat om att bedömningen inte har skett i förhållande till samtliga delar av ämnets betygskriterier eller att bedömningen inte har skett utifrån hela betygsskalan. Vid två av de tio skolenheterna har det funnits brister avseende sammantagen bedömning vid provningar i flera ämnen. På de resterande åtta skolenheterna har bristen gällt provning i något ämne eller enstaka provningar, till exempel att det endast är en elev som genomfört provning i det aktuella ämnet.

Även om elever uppnår behörighet till gymnasieskolan får de inte alltid delta i den slutliga gymnasieantagningen

I samband med tillsynen har det framkommit att sista datum för att rapportera in betyg till gymnasieantagningen i vissa fall infaller så tidigt i juni att det medför betydande negativa konsekvenser för genomförandet av lovskolan. Vid åtta skolenheter har det inte varit möjligt att genomföra lovskolan och fatta beslut om betyg innan sista dag för att rapportera in betygen till gymnasieantagningen. Detta har lett till att elever som genom att delta i lovskola och provning uppnått behörighet till gymnasieskolan ändå inte har kunnat delta i den slutliga antagningen till gymnasieskolan.

Skolinspektionen har inte inom ramen för denna tillsyn bedömt huvudmännens arbete med gymnasieantagningen, men vill framhålla att huvudmännen behöver säkerställa att antagningen till gymnasieskolan organiseras på ett sådant sätt att även elever som genomgår lovskola och provning omfattas av det slutliga beslutet om antagning. Syftet med lovskolan är att elever som gått ut årskurs 9 ska ges ytterligare en möjlighet att uppnå behörighet till gymnasieskolan, och lovskolan utgör också en del av grundskolan. Detta innebär att lovskolans elever har samma rättigheter som när de får sin obligatoriska utbildning.

Skolinspektionens erfarenheter och slutsatser efter tillsynen

I samband med tillsynen har Skolinspektionen uppmärksammat att tillgången till legitimerade och behöriga lärare under lovskolan var mycket god vid de utvalda skolenheterna. Detta är mycket positivt ur ett elevperspektiv och en viktig förutsättning för att betygssättning genom provning ska kunna ske i enlighet med gällande bestämmelser. Det har samtidigt framkommit att lärarna ofta får ett stort ansvar för att på egen hand tolka hur provningarna ska utformas sett till skollagens bestämmelser och Skolverkets allmänna råd. I tillsynen har brister också konstaterats

avseende sammantagen bedömning av elevens kunskaper efter prövning, men bristerna är ofta begränsade till enstaka prövningar eller prövningar i ett ämne. Detta tyder på att det inom en skolenhet kan finnas variationer i hur bestämmelserna tolkas och i vilken utsträckning som prövningar utformas så att de ger underlag för en sammantagen bedömning av elevens kunskaper.

Utifrån tillsynens resultat och de iakttagelser som har gjorts i samband med tillsynen ser Skolinspektionen att huvudmän och rektorer behöver ta ett tydligare ansvar för att bestämmelserna för prövning och betygssättning efterlevs. Genom att ge lärarna mer stöd i hur bestämmelserna ska tolkas och hur Skolverkets allmänna råd bör tillämpas kan huvudmän och rektorer skapa förutsättningar för ett likvärdigt genomförande av prövning och betygssättning efter lovskola. När det gäller betygskatalog och slutbetyg är det mycket angeläget att huvudmän och rektorer säkerställer att föreskrifterna följs så att betyg dokumenteras på ett tillförlitligt och rättssäkert sätt.

Inledning

Lovskola är, enligt definitionen i skollagen, undervisning inom grundskolan som anordnas under lov, under en termin eller utanför terminstid och som inte är obligatorisk för elever.¹ Huvudmannen är under vissa förutsättningar skyldig att erbjuda elever i årskurs 8 och 9 lovskola, den så kallade obligatoriska lovskolan. Huvudmannen ska bland annat erbjuda lovskola till elever som har avslutat årskurs 9 utan att ha uppnått behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan. Den lovskolan ska anordnas i juni samma år som eleven avslutat årskurs 9 och om eleven väljer att delta ska eleven också erbjudas att genomgå provning för betyg i de ämnen som undervisningen i lovskolan har omfattat.²

Den nuvarande regleringen gällande lovskola i grundskolan trädde i kraft den 1 augusti 2017 och medförde en skyldighet för huvudmännen att i vissa situationer erbjuda elever i grundskolan undervisning under skollov. Tidigare var det upp till huvudmannen att avgöra om det skulle anordnas undervisning under skollov eller inte.³ Den 1 juli 2022 trädde ytterligare lagändringar i kraft som framför allt innebar att den skollagsreglerade lovskolan utökades med fler undervisningstimmar under läsåret.⁴ Därefter har förslag avseende lovskolan lämnats från två offentliga utredningar.

År 2024 föreslog utredningen om *Mer obligatorisk undervisningstid för elever som behöver det* i sitt betänkande att lovskolan i sin nuvarande form borde kvarstå, och varken utökas eller tas bort. Skälet till detta var att lovskolan i sin nuvarande form fyller ett viktigt syfte för en begränsad elevgrupp, till exempel för elever som missat ett särskilt moment i undervisningen, men för elever med större behov bedömde utredningen att lovskola inte är en tillräcklig insats.⁵ Därefter har utredningen om *Likvärdiga betyg och meritvärden* föreslagit att lovskolan inte längre ska erbjudas till elever som avslutat årskurs 9 utan endast till elever som fortfarande går i grundskolan. I utredningen beskrivs att det även fortsättningsvis bör finnas en rätt till lovskola för elever i årskurs 8 och 9, men att möjligheten att uppnå behörighet till gymnasieskolan genom provning efter avslutad lovskola i årskurs 9 kommer att bli överflödigt. Detta beror bland annat på att utredningens förslag om meritvärden baserade på kalibrerade betygsvärden och nationella slutprovsresultat medför att enskilda betyg inte kan bytas ut efter att en elev avslutat grundskolan.⁶ I den proposition som regeringen har överlämnat föreslås ändringar i

¹ 1 kap 3 § skollagen (2010:800).

² 10 kap. 23 a–23 b §§ skollagen.

³ Prop. 2016/17:156, s. 12 f.

⁴ Regeringens proposition 2021/22:111 Mer tid till lärande – extra studietid och utökad lovskola.

⁵ SOU (2024:94) Förstärkningsundervisning i skolan – en försöksverksamhet för fler behöriga elever, s. 19.

⁶ SOU (2025:18) Ett likvärdigt betygssystem, volym 1, s. 492 – 494 och 780.

skollagen som överensstämmer med dessa förslag från utredningen och att ändringarna i huvudsak ska träda i kraft den 1 juli 2028.⁷

Om regeringsuppdraget att granska genomförandet av provning och betygssättning efter lovskola i grundskolans årskurs 9

I myndighetens regleringsbrev för år 2025 fick Skolinspektionen i uppdrag att granska genomförandet av provning och betygssättning efter lovskola i grundskolans årskurs 9. Myndigheten ska redovisa sina erfarenheter och slutsatser från granskningen till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 7 maj 2026.

Regeringsuppdraget besvaras genom en tematisk tillsyn

För att besvara regeringsuppdraget har myndigheten genomfört en tematisk tillsyn som omfattat 29 skolenheter.

Tillsynens syfte har varit att utreda och bedöma om regleringen gällande genomförande av provning och betygssättning efter lovskola i årskurs 9 följs på de utvalda skolenheterna. Bedömningarna i tillsynen har gjorts i förhållande till fyra bedömningsgrunder enligt nedan:

1. De elever som enligt skollagen ska erbjudas att genomgå provning för betyg i de ämnen som undervisningen i lovskolan har avsett erbjuds en sådan provning i anslutning till avslutad lovskola.⁸
2. Betyg beslutas av den eller de lärare som ansvarar för provningen. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade fattas beslutet tillsammans med en lärare som är legitimerad.⁹
3. Läraren gör en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet och sätter det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg.¹⁰
4. Betyget efter provning framgår av betygskatalogen. Om en elev har betyg i ämnet sedan tidigare framgår såväl det gamla som det nya betyget. Ett nytt slutbetyg utfärdas för eleven.¹¹

Tillsynens avgränsningar

Tillsynen har inte omfattat erbjudandet om lovskola, det vill säga om alla elever som har avslutat årskurs 9 utan att ha uppnått behörighet till

⁷ Regeringens proposition 2025/26:197 Ett likvärdigt betygssystem s. 99 – 100.

⁸ 10 kap. 23 § och 10 kap 23 b § andra stycket skollagen.

⁹ 3 kap. 16 § skollagen och 6 kap. 3 – 6 §§ skolförordningen (2011:185).

¹⁰ 10 kap. 17–18 §§ skollagen, 10 kap. 20–21 §§ skollagen, 6 kap. 7 och 19 §§ skolförordningen, Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan (Lgr 22) för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2.7 Bedömning och betyg, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:19) om kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier för grundskolans ämnen.

¹¹ 6 kap. 10, 14 och 21 §§ skolförordningen och 9 § Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:123) om betygskatalog.

gymnasieskolan har erbjudits att delta i lovskola. Tillsynen har inte heller omfattat planeringen och genomförandet av lovskolan, till exempel att undervisningstiden i lovskolan har uppgått till minst 50 timmar.

I tillsynen har det inte heller ingått att bedöma om de betyg som satts efter provning är rättvisande i förhållande till elevernas kunskaper.

Tillsynens urval och genomförande

Tillsynen har omfattat 29 skolenheter, varav 22 med kommunal huvudman och sju med enskild huvudman. Vid elva skolenheter med kommunal huvudman bedrevs lovskolan som en central lovskola, vilket innebär att huvudmannen har valt att samla alla elever som accepterat erbjudandet om lovskola vid en av huvudmannens skolenheter.

Tillsynen genomfördes under perioden juni – oktober 2025 och har inkluderat verksamhetsbesök med lektionsobservationer under pågående lovskola, dokumentstudier och intervjuer. För respektive skolenhet har ett urval av provningar granskats närmare för att utreda hur provningarna har utformats för att ge underlag för en sammantagen bedömning. Efter tillsynen har ett beslut fattats för respektive skolenhet. Besluten tillsammans med det underlag som de grundas på i form av tjänsteanteckningar och inkommen dokumentation ligger till grund för de resultat och iakttagelser som redovisas i denna rapport. För en utförligare beskrivning av metod och urvalsprinciper, se bilaga 1.

En förteckning över de skolenheter och huvudmän som har ingått i tillsynen finns i bilaga 2.

Rättslig reglering

I detta avsnitt ges en sammanfattning av den rättsliga reglering som ligger till grund för de bedömningsgrunder som har ingått i tillsynen. Denna sammanfattning avser därmed inte att ge fullständig bild av den rättsliga regleringen på området, utan fokuserar på de delar som berör denna tillsyn.

Huvudmannen har skyldighet att erbjuda lovskola efter årskurs 9 och provning i anslutning till lovskolan

En huvudman ska erbjuda lovskola till elever som har avslutat årskurs 9 utan att ha uppnått behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan. Lovskolan ska anordnas i juni samma år som eleven avslutat årskurs 9 och uppgå till sammanlagt minst 50 timmar.¹² Huvudmannen bestämmer vid vilken skolenhet som lovskola ska anordnas.¹³ Detta innebär att

¹² 10 kap. 23 b § skollagen. Tiden för lovskola enligt 10 kap. 23 b § första och andra styckena ingår inte i den minsta totala undervisningstiden enligt 10 kap. 5 § skollagen. En huvudman får dock från ett erbjudande enligt andra stycket räkna av den tid som eleven deltagit i lovskola som huvudmannen frivilligt anordnat från och med augusti det år eleven påbörjar årskurs 9 till och med vårterminen påföljande år. Om eleven har deltagit minst 50 timmar i sådan undervisning behöver huvudmannen inte lämna något erbjudande enligt andra stycket.

¹³ 10 kap. 23 e § skollagen.

huvudmannen har rätt att samla lovskolans elever vid någon eller några skolenheter, vilket ger möjlighet att utforma undervisningsgrupper utifrån elevernas behov och förbättrar förutsättningarna för att rekrytera behöriga lärare.¹⁴

Den som har fått undervisning i lovskola efter att ha avslutat årskurs 9 ska av huvudmannen erbjudas att i anslutning till lovskolan genomgå prövning för betyg i de ämnen som undervisningen i lovskolan har avsett.¹⁵ En elevs betyg kan endast ändras efter undervisning i lovskola om eleven har genomgått prövning. Skyldigheten att erbjuda prövning innebär att huvudmannen måste vidta de praktiska åtgärder som krävs för att prövningen ska kunna ske i anslutning till lovskolans verksamhet. Det är alltså inte tillräckligt att en huvudman erbjuder eleven en sådan prövning vid ett senare tillfälle.¹⁶ Enligt Skolinspektionens bedömning innebär kravet att prövningen ska ske i anslutning till lovskolan att huvudmannen måste se till att det finns praktiska förutsättningar att genomföra prövningen under tiden i lovskolan eller direkt efter avslutad lovskola, dock senast i juni månad. Detta eftersom elever som uppnår behörighet i lovskolan i juni ska ha möjlighet att vara med i antagningsprocessen till gymnasieskolan, och det slutliga beslutet om antagning till gymnasieskolan om möjligt ska fattas före den 1 juli det år utbildningen börjar.¹⁷

Betyg ska som huvudregel beslutas av den eller de lärare som ansvarar för prövningen

Bestämmelserna om betygsättning i 10 kap. och 3 kap. skollagen ska i tillämpliga delar gälla i fråga om prövningen.¹⁸ Om läraren eller lärarna som ansvarar för prövningen inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn.¹⁹

Vid betygssättning efter prövning ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper

När betyg sätts efter det att ett ämne har avslutats ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygsriterier som gäller för ämnet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg.²⁰ Av läroplanen för grundskolan framgår att betyget uttrycker i vilken utsträckning den

¹⁴ Regeringens proposition 2016/17:156 En skyldighet att erbjuda lovskola, s. 62.

¹⁵ 10 kap. 23 § andra stycket skollagen.

¹⁶ Prop. 2016/17:156, s. 37.

¹⁷ 10 kap. 23 och 23 b §§ skollagen, 7 kap. 7 § gymnasieförordningen (2010:2039) och prop. 2016/17:156 s. 24 f.

¹⁸ 10 kap. 23 § skollagen.

¹⁹ 3 kap. 16 § skollagen.

²⁰ 10 kap. 17 och 20 §§ skollagen.

enskilda eleven har uppfyllt de nationella betygskriterier som finns för respektive ämne. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika betygskriterier för olika betygssteg. Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterierna.²¹ Betygsättning innebär myndighetsutövning och den betygssättande läraren ansvarar för att säkerställa att eleven har den kunskap som betyget motsvarar vid tiden för betygssättningen.²²

Utformningen av prövning efter obligatoriskt anordnad lovskola efter årskurs 9

För utformningen av prövningen i anslutning till lovskolan gäller samma reglering som för övriga prövningar som genomförs i grundskolan. Vid en prövning efter lovskola i årskurs 9 bedöms den prövandes kunskaper i förhållande till ämnets betygskriterier för årskurs 9 och betyget sätts med utgångspunkt i vad den prövande kan vid prövningstillfället. Prövningar kan dock utformas på olika sätt beroende på ämnets karaktär och vilken information som läraren behöver för att kunna göra en rättvisande bedömning av den prövandes kunskaper.²³

Betyg efter prövning ska framgå i betygskatalogen och eleven har rätt att få ett nytt slutbetyg efter prövning

Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog.²⁴ Av Skolverkets föreskrifter om betygskatalog framgår hur betygskatalogen ska föras och vad den ska innehålla. Enligt föreskrifterna ska ett betyg som satts efter prövning framgå i betygskatalogen, och om eleven har ett betyg i ämnet sedan tidigare ska både det gamla och det nya betyget framgå.²⁵ Eftersom syftet med lovskolan är att elever som har gått ut årskurs 9 ska ges ytterligare möjlighet att uppnå behörighet till ett nationellt gymnasieprogram, är det viktigt att de elever som har uppnått godkänt resultat i lovskolan även får detta bekräftat i ett nytt slutbetyg i det aktuella ämnet.²⁶ Slutbetyget ska utfärdas av rektorn²⁷ och hur slutbetyget ska utformas anges i Skolverkets föreskrifter om utformningen av slutbetyg i grundskolan, anpassade grundskolan och specialskolan.²⁸

²¹ Lgr22 för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2.7 Bedömning och betyg.

²² Regeringens proposition 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet s. 297.

²³ 10 kap. 17–21 och 23 §§ skollagen, 6 kap. 7 och 19 §§ skolförordningen, Lgr 22 2.7 Bedömning och betyg, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:19) om kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier för grundskolans ämnen.

²⁴ 6 kap. 10 § skolförordningen.

²⁵ 9 § Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygskatalog.

²⁶ 6 kap. 21 § skolförordningen och prop. 2016/17:156, s. 36 f.

²⁷ 6 kap. 16 § skolförordningen.

²⁸ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:157) om utformningen av slutbetyg i grundskolan, anpassade grundskolan och specialskolan. Se även Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:16) om utformningen av betyg efter prövning i grundskolan och specialskolan.

Vad tidigare studier och tillsyn visat om prövning efter lovskola

I detta avsnitt ges en kort sammanfattning av vad som har framkommit i Skolverkets undersökningar om deltagande i lovskola och resultat efter prövning. Skolinspektionen har i några tidigare fall även konstaterat tillsynsbrister avseende prövning efter lovskola i årskurs 9, vilka också redovisas här.

Lovskolan har undersökts men det finns inte en fullständig bild av deltagande och resultat

Det finns i dagsläget inte en samlad bild av i vilken utsträckning elever i årskurs 9 erbjuds lovskola, hur många som väljer att delta och genomgår prövning och hur många som genom prövningen blir behöriga till gymnasieskolans nationella program. Någon nationell statistik om hur många elever som genomgår prövning efter lovskola och som fått ett godkänt betyg efter prövning samlas inte in.

Skolverket har däremot utifrån uppgifter om elevernas betyg från årskurs 9 och vilka elever som direkt efter grundskolan börjat på ett nationellt program kunnat göra ett antagande om hur stor andel elever som det kan röra sig om. I en registerstudie som baseras på resultaten för de elever som avslutade årskurs 9 vårterminen 2017 framgår att på högskoleförberedande program var det 1 procent av de cirka 61 900 direktövergångna eleverna som hade betyget F i matematik, engelska eller svenska²⁹ i årskurs 9. På yrkesprogrammen var det 5 procent av de cirka 26 200 direktövergångna eleverna som hade betyget F i något av dessa ämnen. Dessa elever antas ha uppnått ett godkänt betyg genom prövning efter lovskola och därigenom blivit behöriga och kunnat gå vidare till ett av gymnasieskolans nationella program.³⁰

Skolverket har också genomfört en uppföljning av lovskolan för läsåret 2022/2023 som inkluderade en enkätundersökning riktad till rektorer och intervjuer med lärare som undervisat på lovskolan. Ett resultat från uppföljningen var att andelen skolenheter som erbjöd lovskola till elever i årskurs 9 var hög, till exempel erbjöd 9 av 10 skolenheter lovskola på sommarlovet till elever i årskurs 9. På 7 av 10 skolenheter som genomförde lovskola på sommarlovet för elever i årskurs 9 var det minst en elev som genomgick prövning.³¹

²⁹ Elever som läste svenska som andraspråk ingick i redovisningen för svenska, se Skolverket (2022) Grundskolebetygens betydelse för resultaten i gymnasieskolan, rapport 2022:3, s. 52. Eftersom nuvarande reglering avseende lovskola trädde i kraft den 1 augusti 2017 var det fortfarande frivilligt för huvudmän att anordna lovskola vid den tidpunkt som de resultatuppgifter som studien baseras på avser.

³⁰ Skolverket (2022) Grundskolebetygens betydelse för resultaten i gymnasieskolan, rapport 2022:3, s. 54.

³¹ Skolverket (2023) Lovskola i grundskolan – en uppföljning av lovskolan läsåret 2022/23, rapport 2023:16, sid. 22 och 31

Det finns risk att prövningen inte ger underlag för en sammantagen bedömning utifrån hela ämnet

I skollagen är rätten till prövning reglerad, men inte hur prövningen ska genomföras. Av kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och prövning framgår att hur prövningar organiseras och när de sker kan se olika ut beroende på exempelvis skolform, men att en prövning i grundskolan alltid gäller för ett avslutat ämne. I kommentarerna beskrivs vidare att vid en prövning behöver läraren utforma ändamålsenliga bedömningssituationer för att få ett underlag som är så brett och relevant att det går att jämföra med kursens eller ämnets syfte och centrala innehåll samt med betygskriterierna. Underlaget behöver ge en bra bild av vilket betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper i ämnet, nivån i ämnet eller kursen. I de fall läraren har haft en prövande i undervisningen kan läraren ha tillgång till tidigare underlag om elevens kunskaper. Sådana underlag kan vara relevanta för läraren att beakta tillsammans med övrigt prövningsunderlag. Det är i så fall väsentligt att läraren noggrant analyserar och värderar underlagens relevans utifrån vad de säger om elevens kunskaper vid tiden för betygssättningen. En prövning får inte vara en komplettering där endast vissa delar av betygskriterierna prövas, och den prövandes kunskaper måste även kunna bedömas utifrån hela betygsskalan.³²

Från Skolinspektionens tillsyn finns exempel där prövningar efter lovskola har utformats så att endast vissa delar av betygskriterierna har prövats för att eleven ska få möjlighet att uppnå ett godkänt betyg.³³ Detta har inte bedömts vara förenligt med författningarnas krav eftersom det inte har möjliggjort en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till ämnet som helhet.

³² Skolverket (2025) Kommentarer till Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2022:417) om betyg och prövning, sid. 50 – 51.

³³ Skolinspektionen beslut dnr 2023:6691, dnr 2024:5315 och dnr 2024:6556

Det här visar tillsynen

Här redovisas det samlade resultatet från den tematiska tillsynen. I en tillsyn kontrollerar Skolinspektionen om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av bestämmelserna inom området. Tillsyn resulterar i bedömningar av om det föreligger brist i förhållande till krav i bestämmelserna eller inte. Redovisningen av tillsynens resultat fokuserar därför på de brister som har identifierats.

Inledningsvis redovisas uppgifter om hur många elever som var anmälda till respektive fullföljde lovskolan 2025 samt hur många provningar som genomfördes och hur många godkända betyg som provningarna resulterade i på de 29 skolenheter som ingick i tillsynen. Sedan ges en redovisning av antalet brister som har konstaterats, totalt och per bedömningsgrund. Därefter ges en sammanfattning av vad de identifierade bristerna handlar om i fyra avsnitt, ett för varje bedömningsgrund.

Uppgifter om antal elever, provningar och betyg från de 29 skolenheterna i tillsynen

Inom ramen för tillsynen har Skolinspektionen begärt in nedanstående uppgifter från respektive skolenhet som ingått i tillsynen:

- Antal elever som var anmälda till lovskolan 2025
- Antal elever som fullföljde lovskolan
- Antal genomförda provningar
- Antal godkända betyg efter provning

Tabell 1: Uppgifter om antal elever, antal provningar och antal godkända betyg efter lovskolan 2025 på de skolenheter som ingått i tillsynen, totalt och uppdelat utifrån kön:

Uppgift	Flickor	Pojkar	Totalt
Antal elever anmälda till lovskolan 2025	533	519	1 052
Antal elever som fullföljde lovskolan	432	423	855
Antal provningar genomförda efter lovskolan	390	408	798
Antal godkända betyg efter provning	258	276	534

Utifrån de uppgifter som redovisas i tabellen framgår att sammanlagt 1 052 elever var anmälda till lovskolan i juni 2025 på de skolenheter som ingått i tillsynen, och antalet godkända betyg efter provning var 534. Vidare framgår att flickor respektive pojkar har varit anmälda till och fullföljt lovskolan i ungefär lika stor utsträckning. Antalet provningar som har

genomförts efter lovskolan är något högre för pojkar än för flickor, liksom antalet godkända betyg efter provning.

I tillsynen har det framkommit att provningar har skett i ämnena matematik, engelska, svenska, svenska som andraspråk, idrott och hälsa, historia, geografi, samhällskunskap, religion, kemi, fysik, biologi och bild. Flest provningar har skett i ämnet matematik, medan enstaka provningar har skett i idrott och hälsa, bild samt de samhällsorienterande och naturorienterande ämnena.

På 23 av 29 skolenheter har Skolinspektionen konstaterat minst en brist

Sammantaget visar tillsynen att det finns brister i arbetet med betygssättning genom provning efter lovskola på 23 av de 29 skolenheter som ingått i tillsynen. I nedanstående tabell framgår inom vilka bedömningsgrunder som brister har konstaterats och på hur många skolenheter.

Tabell 2. Bedömningsgrunder och antal skolenheter med brister

Tillsynens bedömningsgrunder	Antal skolenheter där brist har konstaterats
Erbjudande om provning	3
Beslut om betyg efter provning	1
Sammantagen bedömning av elevens kunskaper	10
Betygskatalog och slutbetyg	20

Vid sammanlagt 14 av 23 skolenheter har Skolinspektionen identifierat brister inom någon av tillsynens bedömningsgrunder, och vid 7 av 23 skolenheter har brister konstaterats kopplat till två bedömningsgrunder. Vid 2 skolenheter har det funnits brister inom tre av tillsynens fyra bedömningsgrunder. Det finns ingen skolenhet där brister konstaterats för samtliga fyra bedömningsgrunder.

För två skolenheter har Skolinspektionen också konstaterat brister som rör organiseringen av lovskolan, vilket inte hör till någon av tillsynens bedömningsgrunder, men som har haft betydelse för bedömningen av regelefterlevnaden gällande betygskatalog och slutbetyg. Dessa brister beskrivs närmare i det avsnitt som handlar om de brister som påtalats avseende betygskatalog och slutbetyg.

Erbjudande om provning efter lovskola

Vid tre skolenheter har Skolinspektionen funnit att provningar inte har erbjudits i anslutning till lovskolan under juni. I stället genomfördes provningar under de första dagarna i juli. Anledningarna till att provningar

inte genomfördes i juni har bland annat handlat om att datumet för skolavslutningen inföll sent och det fanns studiedagar inplanerade för lärarna efter avslutningen, vilket påverkade planeringen så att perioden för lovskolan utsträcktes till början av juli.

Beslut om betyg efter provning

Vid en skolenhet har tillsynen visat att betyg för en elev efter provning i ämnet kemi inte har beslutats av den lärare som huvudsakligen ansvarar för undervisningen i lovskolan och genomfört provningen. I stället har elevens betyg beslutats av en annan lärare. Båda lärarna var legitimerade men inte behöriga att undervisa i kemi i årskurs 9. Den betygssättande läraren var dock behörig att undervisa i kemi i årskurs 1–7 och fick därmed i uppdrag att sätta elevens betyg då den läraren bedömdes vara närmare korrekt ämnesbehörighet.

Sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet

Vid sammanlagt tio skolenheter har Skolinspektionen konstaterat att den sammantagna bedömningen av elevens kunskaper inte har skett i förhållande till samtliga delar av ämnets betygskriterier eller utifrån hela betygsskalan. Vid åtta av de tio skolenheterna har denna brist konstaterats vid provningar i vissa ämnen eller enstaka provningar, till exempel att det endast är en elev som genomfört provning i det aktuella ämnet. Vid de återstående två skolenheterna har brist konstaterats avseende provningar i flera ämnen.

Den sammantagna bedömningen har inte skett i förhållande till samtliga delar av ämnets betygskriterier eller hela betygsskalan

Vid fyra skolenheter har Skolinspektionen funnit att den sammantagna bedömningen av elevens kunskaper efter provning i ämnet matematik inte har skett i förhållande till samtliga delar av ämnets betygskriterier. Vid de fyra skolenheterna har ett skriftligt prov använts som underlag för bedömningen av elevernas kunskaper, antingen ett nationellt prov eller ett prov som tagits fram av lärare på skolan med utgångspunkt i hur de nationella proven i matematik är utformade. I den sammantagna bedömningen har det dock inte beaktats något underlag avseende om eleven ”redogör för och samtalar om tillvägagångssätt på ett i huvudsak fungerande sätt och använder då symboler och andra matematiska uttrycksformer”, vilket ingår i ämnets betygskriterier för betyget E. Av tillsynen framgår att lärarnas underlag för bedömning av olika anledningar har varit begränsat till det skriftliga provet. Det har till exempel förekommit att läraren inte har undervisat eleven i lovskolan och inte på annat sätt haft tillgång till relevant och aktuellt underlag avseende elevens kunskaper i att resonera och samtala i enlighet med ämnets betygskriterier.

På två skolenheter har tillsynen visat att den sammantagna bedömningen har grundats på tidigare underlag utan att läraren som ansvarat för provningen och betygssättningen själv försäkrat sig om elevens kunskaper. Det har till exempel förekommit att läraren som ansvarat för provningen under lovskolan fått information från elevens tidigare ämneslärare om vilka uppgifter som eleven enligt den läraren behövde genomföra för att möjliggöra en bedömning för betygssättning. Den sammantagna bedömningen grundades på de uppgifter som eleven gjorde under lovskolan och den tidigare ämneslärarens underlag, men utan att läraren som ansvarade för provningen och betygssättningen själv säkerställt att eleven uppvisat kunskaper i förhållande till samtliga delar av ämnets betygskriterier. Vidare har det på två andra skolenheter framkommit att provningar i enstaka ämnen genomförts på ett sådant sätt att elevernas kunskaper inte har prövats gentemot hela betygsskalan. I stället har elevernas kunskaper endast prövats gentemot ämnets betygskriterier för betyget E.

På två skolenheter har det funnits brister avseende sammantagen bedömning i flera ämnen

På två skolenheter har Skolinspektionen konstaterat att det funnits brister gällande sammantagen bedömning i flera ämnen.

På den ena skolenheten gäller detta provningar i ämnena idrott och hälsa, svenska och engelska. Angående provningarna i idrott och hälsa framkommer att läraren som ansvarade för provning och betygssättning hade i uppdrag att enbart pröva de delar av ämnets betygskriterier som avser simning. Läraren kunde ta del av den samlade bedömningen från elevens tidigare ämneslärare om vilket betyg eleven skulle få i ämnet när eleven klarat de delar som rör simning. Den sammantagna bedömningen av elevens kunskaper har inte grundats på något annat underlag om vilka kunskaper eleven visat avseende de andra delarna av ämnets betygskriterier. Gällande provningar i ämnena svenska och engelska framkommer också att den sammantagna bedömningen av elevens kunskaper inte har skett i förhållande till samtliga delar av betygskriterierna för respektive ämne. Till exempel har ett gammalt nationellt prov använts som enda underlag för bedömningen i engelska, och av tillsynen framgår att detta inte har gett tillräckligt underlag för en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till samtliga delar av ämnets betygskriterier.

På den andra skolenheten framkommer att provningar i två ämnen har utformats så att de endast omfattat de delar av betygskriterierna för respektive ämne som eleverna tidigare inte har bedömts uppnå, och att elevernas kunskaper inte har bedömts i förhållande till hela betygsskalan. Lärarna som ansvarat för provning och betygssättning i de aktuella ämnena har genom kontakt med de lärare som tidigare undervisat eleverna fått information om vilka delar av ämnenas betygskriterier som eleverna inte har bedömts uppnå. Provningarna har sedan utformats för att ge underlag

för att bedöma de delar som eleverna inte klarat. Till exempel omfattade prövningar i engelska inte muntliga färdigheter för någon elev, eftersom alla elever enligt information från överlämnande lärare redan var godkända när det gällde de muntliga delarna i ämnet. Vidare framkommer att eleverna endast har kunnat få E eller F i betyg efter prövning, då lärarna uppfattat att de endast kunnat sätta de betygen och att målsättningen för elevernas deltagande i lovskolan endast har varit att de ska uppnå E.

Betygskatalog och slutbetyg

På sammanlagt 20 skolenheter i tillsynen har Skolinspektionen konstaterat brister avseende hur elevernas betyg efter prövning har dokumenterats i betygskatalogen. I vissa fall finns också brister gällande utfärdandet av nya slutbetyg efter prövning.

Betygskatalogen innehåller inte alla uppgifter enligt föreskrifterna

Vid sju skolenheter har Skolinspektionen konstaterat att det finns brister i hur elevernas betyg efter prövning har dokumenterats i betygskatalogen. Bristerna har till exempel handlat om att det saknats en eller flera uppgifter som enligt Skolverkets föreskrifter ska framgå av betygskatalogen. Till exempel ska, om en elev har fått ett nytt betyg efter prövning, både det gamla och det nya betyget framgå. Denna brist konstaterades vid tre skolenheter, där endast det nya betyget efter prövning framgick av betygskatalogen. På två skolenheter hade elevernas betyg efter prövning inte signerats av de lärare som ansvarat för prövningen och beslutat om betyg. I det ena fallet hade rektorn signerat samtliga betyg trots att rektorn inte varit involverad i betygssättningen, och i det andra fallet signerades betygen av elevens tidigare ämneslärare och inte av de lärare som ansvarat för prövning och betygssättning under lovskolan.

På ytterligare två skolenheter konstaterades att det utöver brister avseende dokumentationen av elevernas betyg i betygskatalogen också fanns brister i utfärdandet av slutbetyg. Bristerna handlade då om att slutbetygen inte var korrekt daterade i förhållande till när prövningen genomfördes, till exempel att slutbetygen var daterade innan lovskolan startade och prövningarna genomfördes.

På samtliga skolenheter som anordnar central lovskola finns brister inom bedömningsgrunden

Vid elva skolenheter har lovskolan anordnats som en central lovskola, vilket innebär att huvudmannen har samlat de elever som ska delta i lovskolan vid en skolenhet. När lovskola anordnas på detta sätt övergår rektorsansvaret till rektorn för den skolenhet där lovskolan bedrivs.³⁴ Det innebär att denna rektor ansvarar för att elevernas betyg efter prövning ska

³⁴ Prop. 2016/17:156, s. 42.

föras in i betygs katalogen för den skolenhet där den centrala lovskolan bedrivs, och att eventuella nya slutbetyg ska utfärdas av rektorn för den skolenheten. Ett undantag från detta är om skolenheten tar emot elever från andra huvudmän via entreprenadavtal.

Vid samtliga elva skolenheter där lovskolan bedrivs som en central lovskola har Skolinspektionen antingen kunnat konstatera brister i hur elevernas betyg efter provning har dokumenterats i betygs katalogen eller i hur slutbetyg har utfärdats, och i vissa fall i båda avseendena.

Betyg efter provning har inte förts in i rätt betygs katalog och det finns ytterligare brister gällande betygs katalog och slutbetyg

För sex skolenheter har tillsynen visat att elevernas nya betyg efter provning har förts in i betygs katalogerna för de skolenheter där eleverna avslutade årskurs 9, och inte i betygs katalogen för den skolenhet där den centrala lovskolan har bedrivits. Därutöver finns det ytterligare en eller flera felaktigheter gällande vilka uppgifter om betygen som framgår i betygs katalogen, till exempel att rektorn har signerat betygen trots att rektorn inte varit delaktig i betygssättningen. Vid samma skolenheter har det också funnits brister gällande utfärdandet av slutbetyg för elever som fått nytt betyg efter provning, till exempel att det är rektorn på den skola där eleven avslutade årskurs 9 som har utfärdat slutbetyget i stället för rektorn för den centrala lovskolan.

Vidare har tillsynen visat att på en skolenhet har betygen efter provning för samtliga elever förts in i betygs katalogen för den skolenhet där lovskolan bedrivits, vilket är korrekt. I betygs katalogen framgår dock endast elevernas nya betyg och inte det gamla betyget, vilket ska anges om eleven har betyg i ämnet sedan tidigare. För vissa av eleverna har nya slutbetyg också utfärdats av rektorn på den skola där de avslutade årskurs 9, i stället för av rektorn vid den centrala lovskolan. I ett annat fall har det i betygs katalogen saknats namn och enhetskod för den skolenhet där lovskolan har bedrivits.

Vid mottagande via entreprenadavtal kan rektors uppgifter och myndighetsutövning inte överlämnas

I tillsynen finns det ett fall där en kommunal huvudman har anordnat lovskola centralt vid en av huvudmannens skolenheter och också tagit emot elever från fristående skolor via entreprenadavtal. De nya betygen efter provning för samtliga elever, såväl från huvudmannens skolenheter som från de fristående skolenheterna, har förts in i betygs katalogen för den skolenhet där lovskolan bedrivits. Rektors uppgifter och myndighetsutövning gällande lovskola kan dock inte överlämnas på entreprenad, vilket innebär att rektorn för den skolenhet som tar emot elever via entreprenadavtal inte kan uppdatera betygs katalogen eller

utfärda nya slutbetyg för de elever som är inskrivna hos andra huvudmän.³⁵ För de elever som kommer från huvudmän som har överlämnat lovskolan på entreprenad ska betyg efter prövning i stället föras in i betygs katalogen hos den ursprungliga huvudmannen³⁶ som elevens rektor ansvarar för.

I två fall har lovskolan inte tillhört en specifik skolenhet

Av tillsynen framgår att två huvudmän har anordnat lovskola som en central lovskola, men att lovskolan inte har tillhört en specifik skolenhet. Lovskolan har då bedrivits vid en av huvudmannens grundskoleenheter respektive i den kommunala gymnasieskolans lokaler, men utan att huvudmannen bestämt att lovskolan anordnas vid de aktuella skolenheterna. I båda fallen har en verksamhetschef hos huvudmannen utsetts till att vara tillfällig rektor för lovskolan.

Ett grundläggande krav när det gäller organiseringen av lovskola är att lovskolan bedrivs vid en skolenhet. Att huvudmännen i dessa fall inte har bestämt vilken skolenhet som lovskolan tillhör innebär att det inte är tydligt vilken betygs katalog som elevernas betyg efter prövning ska dokumenteras i och vilken rektor som ska utfärda elevernas slutbetyg. Utöver denna brist avseende organiseringen av lovskolan har det funnits brister kopplade till dokumentationen av elevernas betyg och utfärdandet av nya slutbetyg. Bristerna har till exempel handlat om att bara elevernas nya betyg framgått i dokumentationen och inte de tidigare, och att datum för utfärdande på elevernas slutbetyg har varit felaktigt i förhållande till när lovskola och prövning genomfördes.

³⁵ 23 kap. 12 § skollagen, prop. 2016/17:156, s. 64

³⁶ Den ursprungliga huvudmannen avser här den huvudman som anlitar entreprenören.

Andra iakttagelser från tillsynen

I detta avsnitt ges en sammanfattande beskrivning av andra iakttagelser som Skolinspektionen gjort i samband med den tematiska tillsynen. Underlaget för nedan beskrivna iakttagelser utgörs av inkommen dokumentation, intervjuutsagor från rektorer och lärare samt observationerna vid de verksamhetsbesök som genomfördes under lovskolan i juni 2025.

Beskrivningarna i detta avsnitt grundas på underlag från de 29 skolenheter som besöktes i tillsynen. De iakttagelser som beskrivs här har inte legat till grund för någon bedömning av regelefterlevnaden i förhållande till tillsynens bedömningsgrunder eller i något annat avseende.

Hög andel behöriga lärare, hög lärartäthet och tillgång till extra personal är vanligt förekommande

Av inkommen dokumentation framgår att på de 29 skolenheterna var det drygt 260 lärare som undervisade under lovskolan, varav 83 procent hade lärarlegitimation. Alla lärare som undervisade under lovskolan har dock inte haft ansvar för prövning och betygssättning, utan detta uppdrag har ofta tilldelats några lärare på respektive skolenhet. Av de lärare som ansvarade för prövning och betygssättning var 80 procent legitimerade och behöriga upp till årskurs 9 i de ämnen som de ansvarat för prövningar i. I resterande fall har lärarna som ansvarat för prövning och betygssättning varit legitimerade men inte fullt ut haft korrekt behörighet sett till ämne eller årskurs, till exempel har lärarens behörighet i ämnet endast omfattat årskurs 1–7.

I intervjuer framkommer också att huvudmän och rektorer i flera fall tydligt har prioriterat att lärare som arbetar på lovskolan ska vara legitimerade och behöriga. Det förekommer till exempel att det är förstelärare på skolan som arbetar vid lovskolan, eller att huvudmannen har haft rätt behörighet sett till ämne och årskurs som ett krav i rekryteringen av lärare när lovskolan anordnas centralt. I ett par fall har huvudmän också visstidsanställt legitimerade och behöriga lärare som inte annars arbetar hos huvudmannen för att tillgodose behovet av lärare för lovskolan.

Utöver att andelen legitimerade och behöriga lärare var hög under lovskolan var också lärartätheten ofta mycket hög. Av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört framgår bland annat att små undervisningsgrupper med en till tio elever var vanligt förekommande, i enstaka fall fanns det undervisningsgrupper med mellan tio och tjugio elever. På nästintill samtliga skolenheter var lärartätheten hög under lovskolan, som lägst var lärartätheten en lärare på tio elever men ofta betydligt högre och närmare en lärare på fem elever. Vidare fanns det på drygt hälften av skolenheterna ytterligare personal till stöd för lärare

och elever under lovskolan, som lärarassistenter, socialpedagoger och trygghetsvårdare. Därutöver framkommer också att funktioner som studie- och yrkesvägledare och kurator har varit tillgängliga.

Fokus på ett ämne och undervisning i ett mindre sammanhang lyfts som positivt med lovskolan

I Skolinspektionens intervjuer framkommer att lärare och rektorer ser vissa fördelar med lovskolan och möjligheten för eleverna att genomgå prövning. Ett exempel är att eleverna vanligtvis endast läser ett ämne på lovskolan, vilket ger både elever och lärare möjlighet att fokusera intensivt på lärandet i ett ämne under en given tid. Detta kan bland annat resultera i att eleverna får ett bättre flyt i sitt arbete och ser sina framsteg på ett tydligare sätt än när de behöver hantera flera ämnen samtidigt. I några fall beskriver lärare och rektorer det som att eleverna får intensiv och effektiv undervisning under lovskolan, och att detta i kombination med det tydliga målet att få ett godkänt betyg i det aktuella ämnet motiverar eleverna.

I flera intervjuer beskrivs också att lovskolan ofta är ett nytt och lugnare sammanhang för eleverna, eftersom undervisningsgrupperna ofta är mindre och lärarna har möjlighet att ge eleverna mer stöd och undervisning en till en när det behövs. Dessa beskrivningar av förutsättningarna överensstämmer i stor utsträckning med iakttagelserna från de lektionsobservationer som Skolinspektionen gjorde under lovskolan. Att eleverna ibland får möta nya lärare eller komma till en ny skolenhet under lovskolan lyfts också som positivt i vissa fall, till exempel om det av någon anledning inte har fungerat på elevens tidigare skola. En annan positiv aspekt som beskrivs i intervjuerna är att lovskolan ger eleverna ytterligare en chans att bli behöriga till gymnasiet, vilket kan vara viktigt för elever som ligger nära ett godkänt betyg och verka motiverande för eleverna under lovskolan.

Elever som uppnår behörighet genom prövning kan inte alltid delta i den slutliga gymnasieantagningen

I Skolinspektionens intervjuer har det framkommit att sista datum för att rapportera in betyg till gymnasieantagningen i vissa fall infaller relativt tidigt, till exempel under tredje veckan i juni. Detta samtidigt som perioden för att anordna lovskola enligt skollagen är under juni månad. Lärare och rektorer beskriver att det i dessa fall har varit svårt, och i några fall inte bedömts vara möjligt, att planera lovskolan så att eleverna får korrekt antal timmar i lovskolan som de har rätt till, samt att prövning och betygssättning hinner genomföras innan gymnasieantagningen stänger. Att tiden mellan skolavslutningen och sista datum att rapportera in betyg till gymnasieantagningen är knapp medför enligt lärare och rektorer att lovskolan behöver planeras med långa dagar, vilket kan vara negativt för elevernas förutsättningar att orka med undervisningen och klara prövningen.

Vid åtta skolenheter har det framkommit att det inte har varit möjligt att planera och genomföra lovskolan under den korta tiden mellan skolavslutningen och sista dag att rapportera in betygen till gymnasieantagningen. Detta har medfört att även om eleverna fått ett godkänt betyg efter prövningen i lovskolan har det nya betyget inte kunnat beaktas i den slutliga antagningen till gymnasieskolan. Följden av detta blir, enligt lärare och rektorer, att dessa elever i vissa fall har prioriterats sist i antagningen eller endast kunnat få reservplatser på vissa gymnasieskolor.

Olika utmaningar lyfts kopplat till organiseringen av lovskolan och genomförandet av prövningar

Vid flera skolenheter beskriver såväl lärare som rektorer att det finns svårigheter kopplade till bemanning av lovskolan under juni som kan påverka förutsättningarna för såväl undervisningen som prövning och betygssättning. Det handlar till exempel om att lärarnas arbetstidsavtal ger mycket begränsade möjligheter att planera in ytterligare arbetstid efter läsårets slut, vilket i kombination med datumet för skolavslutningen respektive sista dag att rapportera in betyg till gymnasieantagningen begränsar tidsramarna för lovskolan under juni. Det förekommer också att det finns gemensamma studiedagar för lärarna inplanerade efter skolavslutningen och att de lärare som arbetar på lovskolan i så fall inte kan delta i dessa. För att kunna organisera lovskolan under juni och utifrån dessa förutsättningar beskriver rektorer att de ibland har behövt ta in obehöriga lärare som vikarier under vissa dagar, eller att de har behövt bemanna lovskolan med olika lärare i omgångar.

I flera intervjuer framkommer också att det kan vara kort om tid för lärarna att planera undervisningen och utforma prövningarna inför lovskolan, och att lärarna ofta får ett stort ansvar för att uttolka vilka krav som ställs på prövningarna. En återkommande beskrivning är att det har varit upp till lärarna att söka information om vad som gäller för prövning efter lovskola, till exempel genom att ta del av information från Skolverket. I några fall finns exempel på att huvudmannen eller rektorn har genomfört informationsinsatser eller tagit fram rutiner för att tydliggöra hur prövningarna ska genomföras, till exempel att elevernas kunskaper ska prövas gentemot hela betygsskalan.

Utöver att tiden för planering inför lovskolan är begränsad beskrivs också att den tid som lovskolan pågår är mycket knapp för att både kunna ge eleverna undervisning så att de får förutsättningar att klara prövningen och att sedan också genomföra prövningarna. Såväl lärare som rektorer uppger att möjligheten till prövning efter lovskola kan fungera väl för elever som har vissa kunskaper sedan tidigare. I de fall som innehållet i ämnena är omfattande och eleverna inte har med sig vissa kunskaper sedan tidigare uppger både lärare och rektorer att det är tveksamt hur väl lovskolan kan fungera för eleverna, till exempel hur väl deras kunskaper i ämnet kan bli befästa under en så begränsad tid. Det förekommer också att även om lärare och rektorer anger att det är bra att elever kan få ytterligare en chans

att nå gymnasiebehörighet så vore det bättre om eleverna kunde få mer stöd och insatser för att nå ett godkänt betyg under läsåret i stället.

Lärare och rektorer möter ibland olika tolkningar av vad som gäller för närvaro och prövning under lovskolan

I Skolinspektionens intervjuer framkommer att lärare och rektorer ibland möter föreställningar och förväntningar om vad lovskolan innebär som kan påverka hur elever, vårdnadshavare och i vissa fall andra lärare förhåller sig till lovskolan. Till exempel beskriver lärare att elever som har tackat ja till erbjudandet om lovskola inte uppfattar lovskolan som obligatorisk och därför inte deltar fullt ut, trots att eleven då ska närvara. Det framkommer också att elever, vårdnadshavare och elevens tidigare ämneslärare ibland har en begränsad bild av vad lovskolan innebär och vad prövningen ska omfatta, och tror att eleven bara behöver komplettera med vissa delar av ämnet för att få ett godkänt betyg. Detta kan leda till att vårdnadshavare och elever har förväntningar om att kunna "läsa in" och få betyg i flera ämnen under lovskolan, eller att elevens tidigare lärare i årskurs 9 förväntar sig att eleven endast ska behöva göra vissa moment på lovskolan för att sedan kunna få betyg. I rektorsintervjuer framkommer också att det finns en risk att lärare och elever ser lovskolan som en reservlösning och underskattar omfattningen av vad det innebär att delta i lovskolan och genomgå en prövning.

Avslutande kommentar

I detta avsnitt sammanfattar Skolinspektionen sina erfarenheter och slutsatser efter den tematiska tillsynen. Beskrivningarna ger inte en nationell bild av förhållandena för lovskolan eller genomförandet av betygssättning genom provning efter lovskola utan speglar arbetet vid de 29 skolenheter som ingått i tillsynen.

Upparbetad kunskap och erfarenhet kan ha påverkat arbetet med provning och betygssättning positivt

Sammantaget visar tillsynen att provning och betygssättning efter lovskola i flera fall genomförs i enlighet med gällande bestämmelser på de skolenheter som har ingått i tillsynen, men det finns också undantag. På totalt tio skolenheter har Skolinspektionen funnit brister avseende enstaka provningar eller provningar i något ämne. Sett till de skolenheter som ingått i tillsynen är det alltså inte vanligt med återkommande och omfattande brister kopplat till just provningarna, det vill säga att bristerna avser ett stort antal provningar eller provningar i flera ämnen. Vidare visar inte de uppgifter som har begärts in avseende hur många elever som har deltagit i lovskolan samt antal genomförda provningar och godkända betyg efter provning på några systematiska skillnader beträffande kön eller resultat. Utifrån samtliga skolenheter som ingått i tillsynen är deltagandet i lovskola, antal genomförda provningar och antal provningar som resulterar i ett godkänt betyg ungefär lika mellan pojkar och flickor. Av det totala antalet provningar som genomfördes på skolenheterna i tillsynen resulterade drygt hälften i ett godkänt betyg.

För att kunna granska genomförandet av betygssättning efter provning har Skolinspektionen behövt försäkra sig om att provningar kommer att genomföras på de skolenheter som omfattas av tillsynen. I urvalet har hänsyn därför tagits till hur många provningar som skolenheterna genomförde 2024 och uppskattningsvis skulle genomföra efter lovskolan 2025. Det kan alltså finnas en upparbetad kunskap och erfarenhet på de utvalda skolenheterna, som skulle kunna förklara att bristerna avseende dettas inte är vanligare. Det finns dock inget mönster i vilka skolenheter i tillsynen där brister kopplade till genomförandet av provningar har respektive inte har konstaterats, sett till hur många provningar som har genomförts, eller om lovskolan har anordnats centralt eller inte.

Lärarna ges ofta ett stort ansvar för uttolkningen av hur betygssättning genom provning ska gå till

I skollagen är rätten till provning reglerad, men inte hur provningen ska genomföras. För betygssättning efter provning gäller dock samma bestämmelser som för betygssättning i övrigt. Detta innebär bland annat att betyg ska beslutas av den eller de lärare som ansvarar för provningen, och att läraren ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i

förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet. Den betygsättande läraren har ansvar för att säkerställa att eleven har de kunskaper som betyget motsvarar vid tiden för betygssättningen och behöver därmed försäkra sig om detta. Men eftersom det inte är närmare reglerat hur prövningen ska genomföras är det upp till läraren att avgöra vilket bedömningsunderlag som behövs för att läraren ska kunna göra en sådan sammantagen bedömning.

I samband med tillsynen har det framkommit att lärarna ofta får ett stort ansvar för att tolka hur prövningarna ska utformas sett till skollagens bestämmelser och Skolverkets allmänna råd. Det finns vissa exempel på att huvudman och rektor går ut med information som tydliggör förväntningarna på hur prövningarna ska gå till, men det är vanligt att lärarna på egen hand har fått söka information och uttolka bestämmelserna om hur prövningarna ska gå till och vilka krav som bör ställas. I tillsynen har brister konstaterats avseende sammantagen bedömning av elevens kunskaper efter prövning, men bristerna är ofta begränsade till enstaka prövningar eller prövningar i ett ämne. Detta tyder på att det inom en skolenhet kan finnas variationer i hur bestämmelserna tolkas och om prövningar i olika ämnen utformas så att de kan ge underlag för en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till samtliga delar av betygskriterierna.

Sammantaget ser Skolinspektionen att huvudmän och rektorer behöver ta ett tydligare ansvar för att bestämmelserna om betygssättning genom prövning efterlevs. Detta kan till exempel ske genom att i större utsträckning ge lärarna stöd i hur bestämmelserna ska tolkas och hur Skolverkets allmänna råd kan tillämpas. På så sätt kan huvudmän och rektorer skapa förutsättningar för ett likvärdigt genomförande av betygssättning genom prövning efter lovskola.

Brister avseende betygs katalog är återkommande och i vissa fall omfattande

Betyg är av stor vikt för den enskilda eleven och för elever som genomgår prövning efter lovskola kan ett nytt betyg innebära att eleven blir behörig att påbörja en gymnasieutbildning på ett nationellt program. Betygsättning innebär myndighetsutövning och det betyg som en lärare beslutar om är inte möjligt att överklaga. Därför är det viktigt att dokumentationen av betyg sker på ett säkert och tillförlitligt sätt så att den enskildes behov av rättssäkerhet tillgodoses. Betygskatalogen är dokumentationen över de betyg som har satts på en viss skola, och i Skolverkets föreskrifter om betygs katalog finns bestämmelser som sammantaget syftar till en rättssäker hantering av betyg och betygs katalog.

På 20 av 29 skolenheter i tillsynen har Skolinspektionen konstaterat att det funnits brister i hur elevernas betyg efter prövning har dokumenterats i betygs katalogen. Det finns en variation i om det rör sig om enstaka felaktigheter eller mer omfattande brister i dokumentationen, men att det

är den vanligast förekommande brist som påtalats i tillsynen är oroväckande. Skolinspektionen ser därför att det är mycket angeläget att huvudmän och rektorer tar sitt ansvar för att följa de föreskrifter som finns, så att dokumentationen av elevernas betyg och utfärdandet av slutbetyg sker på ett tillförlitligt och rättssäkert sätt.

På 11 av de 29 skolenheter som ingått i tillsynen har huvudmannen valt att samla de elever som deltar i lovskolan till en skolenhet så att lovskolan anordnas centralt. Vid samtliga elva skolenheter där lovskolan bedrivs som en central lovskola har Skolinspektionen kunnat konstatera brister gällande antingen betygskatalog eller slutbetyg, och i vissa fall båda delarna. I flera fall beror bristerna på att elevernas betyg efter prövning har dokumenterats i betygskatalogen för den skolenhet där eleverna avslutade årskurs 9, och inte i betygskatalogen för den skolenhet där lovskolan har bedrivits. Skolinspektionen vill därför uppmärksamma att när lovskola anordnas centralt övergår rektorsansvaret till rektorn för den skolenhet där lovskolan bedrivs, vilket styr i vilken betygskatalog som betygen ska dokumenteras och vilken rektor som ska utfärda nya slutbetyg. Undantag från detta är om en skolenhet tar emot elever från andra huvudmän via entreprenadavtal, eftersom rektors uppgifter och myndighetsutövning gällande lovskola inte kan överlämnas på entreprenad.

De elever som uppnår behörighet genom prövning efter lovskola behöver inkluderas i den slutliga antagningen till gymnasieskolan

Skolinspektionen har inom ramen för den tematiska tillsynen inte kontrollerat huvudmännens arbete med gymnasieantagningen och att organiseringen av denna är förenlig med bestämmelserna. I samband med tillsynen har det dock framkommit att sista datum för att rapportera in elevernas betyg till gymnasieantagningen i vissa fall infaller så pass tidigt i juni att det får betydande negativa konsekvenser för möjligheterna att genomföra lovskolan samt prövning och betygssättning innan betygen ska rapporteras in. I några fall har detta resulterat i att elever som genomfört prövning och därigenom uppnått behörighet till gymnasieskolan inte har kunnat få sina nya betyg beaktade i den slutliga antagningen till gymnasieskolan. I stället har eleverna varit hänvisade till senare antagningsomgångar, till exempel reservantagning.

Skolinspektionen vill mot bakgrund av detta framhålla att bestämmelserna i skollagen och gymnasieförordningen innebär att det finns ett krav på att huvudmannen ska se till att de elever som får ett nytt betyg genom prövningen i anslutning till lovskolan efter årskurs 9 ska kunna vara med i gymnasieantagningen på samma villkor som övriga elever. Detta eftersom lovskolan utgör en del av grundskolan och lovskolans elever har samma rättigheter som när de får sin obligatoriska utbildning. Syftet med lovskolan, som anordnas i juni det år eleven har avslutat årskurs 9, och kravet på att prövning ska ske i anslutning till lovskolan är att elever som

har gått ut årskurs 9 ska ges ytterligare möjlighet att uppnå behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan.³⁷ Detta innebär att det inte räcker att hantera de kompletterande betygen efter prövning i lovskolan endast inom ramen för reservantagningen.

I betänkandet från utredningen om likvärdiga betyg och meritvärden finns förslag om att lovskola inte ska erbjudas till elever som avslutat årskurs 9 utan endast till elever som fortfarande går i grundskolan. Om förslaget antas kommer även möjligheten till prövning efter lovskola att försvinna.³⁸ I den proposition som regeringen har överlämnat föreslås ändringar i skollagen som överensstämmer med utredningens förslag, och att ändringarna i huvudsak ska träda i kraft den 1 juli 2028.³⁹ Till dess att eventuella ändringar är beslutade och har trätt i kraft ser Skolinspektionen dock att huvudmännen, i enlighet med nuvarande reglering, behöver säkerställa att antagningen till gymnasieskolan organiseras så att även elever som genomgår lovskola och prövning omfattas av det slutliga beslutet om antagning till gymnasieskolan.

³⁷ 10 kap. 23 och 23 b §§ skollagen, 7 kap. 7 § skollagen och prop. 2016/17:156 s. 36 och s. 41.

³⁸ SOU (2025:18) Ett likvärdigt betygssystem, volym 1, s. 492 – 494 och 780.

³⁹ Regeringens proposition 2025/26:197 Ett likvärdigt betygssystem s. 99 – 100.

Referenslista

Skollagen (2010:800)

Skolförordningen (2011:185)

Gymnasieförordningen (2010:2039)

Läroplan (Lgr22) för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

Skolverkets föreskrifter (2011:19) om kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier för grundskolans ämnen

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:123) om betygskatalog

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2016:16) om utformningen av betyg efter provning i grundskolan och specialskolan

Regeringens proposition 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet

Regeringens proposition 2016/17:156 En skyldighet att erbjuda lovskola

Regeringens proposition 2021/22:111 Mer tid till lärande – extra studietid och utökad lovskola

Regeringens proposition 2025/26:197 Ett likvärdigt betygssystem

SOU 2024:94 *Förstärkningsundervisning i skolan – en försöksverksamhet för fler behöriga elever*. Betänkande av utredningen om mer obligatorisk undervisningstid för elever som behöver det. Stockholm 2024.

SOU 2025:18 *Ett likvärdigt betygssystem, volym 1*. Betänkande av utredningen om likvärdiga betyg och meritvärden. Stockholm 2025.

Skolverket (2022) Grundskolebetygens betydelse för resultaten i gymnasieskolan, rapport 2022:3

Skolverket (2023) Lovskola i grundskolan – en uppföljning av lovskolan läsåret 2022/23, rapport 2023:16

Skolverket (2025) Kommentarer till Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2022:417) om betyg och provning

Skolinspektionen beslut dnr 2023:6691, dnr 2024:5315 och dnr 2024:6556

Bilagor

Bilaga 1 Metod och urval

Bilaga 2 Skolenheter i tillsynen

Bilaga 3 Referenspersoner

Bilaga 1. Metod och urval

Urval

Urvalet av skolenheter till tillsynen har skett i två steg. I det första steget skickade Skolinspektionen ut en enkät till sammanlagt 200 skolenheter, fördelade på 84 huvudmän. Enkäten innehöll frågor som handlade om genomförandet av lovskola år 2024 och planeringen för lovskola år 2025, till exempel hur många elever som deltagit i och genomfört provning efter lovskola år 2024 och hur många elever i årskurs 9 som skolenheten planerade att anordna lovskola för i juni 2025.

Utifrån enkätresultatet gjorde Skolinspektionen ett urval om 30 skolenheter till tillsynen. I urvalet har en spridning eftersträvat avseende geografiskt läge och huvudmannatyp. För att göra det möjligt att granska betygssättning efter provning har hänsyn också tagits till hur många provningar skolenheterna angett att de gjort tidigare år och hur många provningar som de beräknade skulle genomföras efter lovskolan 2025. En skolenhet kom att utgå ur tillsynen då det i juni visade sig att det inte var några elever som skulle delta i lovskolan och genomgå provning. Därmed blev det slutligen 29 skolenheter som ingick i tillsynen. I nedanstående tabell redovisas hur många provningar som genomfördes på skolenheterna i tillsynen efter lovskolan 2025.

Tabell 3: Antal genomförda provningar efter lovskolan 2025 på skolenheterna i tillsynen

Antal genomförda provningar efter lovskola 2025	Antal skolenheter
1 – 10 provningar	9
11 – 20 provningar	8
21 – 30 provningar	3
31 – 40 provningar	6
Fler än 40 provningar	3

Genomförande

Tillsynen genomfördes under perioden juni – oktober 2025. I juni gjorde Skolinspektionen ett föransmält verksamhetsbesök på respektive skolenhet under pågående lovskola. Syftet med besöket var att genomföra lektionsobservationer och få en bild av lärarnas förutsättningar för undervisning och provning under lovskolan.

I tillsynen har dokumentstudier också genomförts. Dessa har bland annat omfattat skriftlig information om lovskolan som inhämtats från huvudmannen, eventuella rutiner avseende lovskolan samt betygskataloger

och slutbetyg. Vidare har intervjuer genomförts med ansvarig rektor och med lärare som undervisat samt ansvarat för prövning och betygssättning under lovskolan 2025. Intervjuerna genomfördes digitalt via videolänk under perioden augusti – september 2025. I vissa fall har också en intervju med representant för huvudmannen genomförts, till exempel när lovskolan bedrivits som en central lovskola. I utredningen av respektive skolenhet har Skolinspektionen också utgått från exempel på prövningar som genomfördes på skolenheten i anslutning till lovskolan 2025.

Under Skolinspektionens verksamhetsbesök och de efterföljande intervjuerna har anteckningar förts och sammanställts till en tjänsteanteckning som underlag för Skolinspektionens beslut. Tjänsteanteckningarna har kommunicerats till huvudmannen för faktagranskning. Därefter har Skolinspektionen fattat ett beslut för respektive skolenhet.

Besluten tillsammans med det underlag som de grundas på i form av tjänsteanteckningar och inkommen dokumentation har analyserats och ligger till grund för de resultat och iakttagelser som redovisas i denna rapport.

Bilaga 2. Skolenheter i tillsynen

Skolenhetens namn	Huvudman
Almåsskolan	Mölndals kommun
Aranäsgymnasiet	Kungsbacka kommun
Aspenskolan	Tierps kommun
Bergvretensskolan	Enköpings kommun
Elinebergsskolan	Helsingborgs kommun
Fryxellska skolan	Stiftelsen Fryx
Glöstorpskolan	Göteborgs kommun
Gottorpskolan	Malmö kommun
Hagaskolan	Umeå kommun
Hudikskolan	Hudikskolan AB
Höglidensskolan	Örnsköldsviks kommun
Höglundaskolan	Sundsvalls kommun
Jensen grundskola Malmö 2	Jensen Education College AB
Junedalsskolan	Jönköpings kommun
Klingsborgsskolan 2	Norrköpings kommun
Kunskapsskolan Krokslätt	Kunskapsskolan i Sverige AB
Läroverket	Hudiksvalls kommun
Malmaskolan	Köpings kommun
Mobergsskolan	Skolalliansen i Sverige AB
Nannaskolan	Uppsala kommun
Nya Munken	Nya Munken Aktiebolag
Nybyggeskolan	Västerås kommun
Raoul Wallenbergsskolan	Raoul Wallenbergsskolorna Skaraborg AB
Ribbyskolan	Haninge kommun
Santosskolan	Göteborgs kommun
Stora Sätterskolan	Gävle kommun
Särlaskolan	Borås kommun
Tappströmsskolan	Ekerö kommun
Withalaskolan 1	Vetlanda kommun

Bilaga 3. Referenspersoner

Hannes Theander, undervisningsråd, Skolverket